

Vapenamnesti

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2006/07:20 En ny vapenamnesti jämte tre motioner som väckts med anledning av propositionen samt åtta motioner som väckts under den allmänna motionstiden år 2006.

I propositionen föreslås att en tillfällig s.k. vapenamnesti införs under tiden mars–maj 2007. Den som innehar skjutvapen eller ammunition utan att ha rätt till det ska inte dömas till ansvar för innehavet om han eller hon frivilligt lämnar in vapnet eller ammunitionen till en polismyndighet under denna period.

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller propositionen och avslår samtliga motionsyrkanden. I ärendet finns tre reservationer (s och v) och ett särskilt yttrande (v).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
Vapenamnesti	6
Övriga vapenfrågor	9
Ljuddämpare vid jakt	9
Vapengarderob	10
Ytterligare åtgärder för kontroll av vapen	13
Reservationer	16
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (v)	16
2. Inlämningstid, punkt 2 (s)	16
3. Nationell strategi rörande vapen, punkt 9 (v)	17
Särskilt yttrande	18
Märkning av vapen, punkt 8 (v)	18
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	19
Propositionen	19
Följdmotioner	19
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	19
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ju2.

Reservation 1 (v)

2. Inlämningstid

Riksdagen antar 1 § regeringens förslag till lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:20 i denna del och avslår motion 2006/07:Ju3.

Reservation 2 (s)

3. Historiskt värdefulla vapen

Riksdagen antar 4 § regeringens förslag till lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:20 i denna del och avslår motion 2006/07:Ju1.

4. Lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan. Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:20 i denna del och avslår motionerna 2006/07:Ju237 och 2006/07:Ju275.

5. Ljuddämpare

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ju226.

6. Vapengarderob

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ju246.

7. Förvaring av vapen

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju285 och 2006/07:Ju296.

8. Märkning av vapen

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju202 och 2006/07:U293 yrkande 3.

9. Nationell strategi rörande vapen

Riksdagen avslår motion 2006/07:U293 yrkande 7.

Reservation 3 (v)

Stockholm den 16 januari 2007

På justitieutskottets vägnar

Inger Davidson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger Davidson (kd), Johan Linander (c), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Inge Garstedt (m), Christer Adelsbo (s), Helena Bouveng (m), Lena Olsson (v), Kerstin Andersson (s), Peter Althin (kd), Mehmet Kaplan (mp), Anders Hansson (m), Maryam Yazdanfar (s), Fredrik Lundh (s), Fredrik Schulte (m), Andreas Norlén (m) och Camilla Lindberg (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

År 1993 antog riksdagen en tillfällig lag om vapenamnesti, lagen (1993:206) om ansvarsfrihet vid olaga vapeninnehav. Enligt lagen var det under tre månader under sommaren 1993 straffritt att lämna in vapen för den som innehade vapen utan att ha rätt till det. Riksdagen har i två tillkännagivanden uttalat att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på en ny tidsbegränsad lag om vapenamnesti (rskr. 2004/05:308 och rskr. 2005/06:225). Inom Regeringskansliet (Justitiedepartementet) har därefter promemorian En ny vapenamnesti utarbetats (dnr Ju2006/5979/PO). Promemorian har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2006/5979/PO). I propositionen behandlar regeringen promemorians förslag.

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att en tillfällig s.k. vapenamnesti införs. Den som innehar ett skjutvapen eller ammunition utan att ha rätt till det ska inte dömas till ansvar för innehavet om han eller hon frivilligt lämnar in eller låter lämna in vapnet eller ammunitionen till en polismyndighet under tiden mars–maj 2007. Skjutvapen och ammunition som har lämnats in till en polismyndighet ska som huvudregel tillfalla staten och därefter förstöras.

Utskottets överväganden

Vapenamnesti

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar propositionen och avslår ett antal motioner som väckts med anledning av propositionen samt under den allmänna motionstiden år 2006 och som rör frågor som tas upp i propositionen. Jämför reservationerna 1 (v) och 2 (s).

Riksdagen har i två tillkännagivanden uttalat att regeringen bör återkomma med förslag på en tidsbegränsad vapenamnesti (rskr. 2004/05:308 och rskr. 2005/06:225). I tillkännagivandena hänvisas till den tidsbegränsade lag om vapenamnesti som gällde i Sverige under tre månader år 1993.

I den nu aktuella propositionen föreslås att en tillfällig vapenamnesti införs. Det övergripande syftet är att minska antalet vapen som innehas utan tillstånd. Vapenamnestin innebär att den som innehar ett skjutvapen eller ammunition utan att ha rätt till det inte ska dömas till ansvar för detta, om han eller hon frivilligt lämnar in eller låter lämna in vapnet eller ammunitionen till en polismyndighet under amnestin. Den som lämnar in sådan egendom ska inte behöva lämna uppgift om sin identitet. Det bör understrykas att ansvarsfriheten dels bara gäller om vapen eller ammunition lämnas in frivilligt, dels bara gäller för det olagliga innehav som innehavaren av vapnet eller ammunition har gjort sig skyldig till. Vapenamnestin föreslås gälla under tiden mars–maj 2007, dvs. i tre månader.

Skjutvapen och ammunition som lämnas in ska som huvudregel tillfalla staten. Om egendomen har lämnats in utan ägarens samtycke, ska dock denne kunna göra anspråk på egendomen. I propositionen föreslås därför att polisen bör kontrollera om det finns någon känd ägare till den egendom som har lämnats in och, om så är fallet, skicka en underrättelse om inlämnandet. Ägaren har därefter möjlighet att göra anspråk på egendomen inom en månad från det att han eller hon fick del av en sådan underrättelse. Om polisen inte har kännedom om vem som äger egendomen kan någon underrättelse självfallet inte skickas till ägaren. I dessa fall föreslås en tidsfrist på tre månader från inlämnandet inom vilken den okända ägaren kan framställa sina anspråk. Egendom som har tillfallit staten ska i de flesta fall förstöras, såvida den inte behövs för musealt eller militärt ändamål eller för Statens kriminaltekniska laboratoriums (SKL) verksamhet. Föreskrifter om kontrollen och om hanteringen i övrigt av skjutvapen eller ammunition som lämnas till en polismyndighet får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Den nya lagen om tillfällig vapenamnesti föreslås träda i kraft den 1 mars 2007 och gälla till den 1 september 2008. Lagen bör gälla under en längre tid även efter tiden för vapenamnestin upphört för att ärenden som amnestin kan komma att generera skall kunna avslutas. Regeringen anför i propositionen att en utvärdering av lagen och dess tillämpning bör göras, bl.a. för att bedöma om den föreslagna lagen på bästa sätt har tillgodosett de syften som eftersträvas.

Slutligen anføres i propositionen att de kostnader som är förenade med genomförandet av vapenamnestin ska finansieras inom ramen för polisens befintliga anslag.

I motion Ju2 (v) yrkas avslag på propositionen. Motionärerna anför bl.a. att den särskilda åtalsregeln i 9 kap. 7 § vapenlagen (1996:67) är tillräcklig och att en tillfällig vapenamnesti skickar fel signaler.

I motionerna Ju237 (c) och Ju275 (s) begär motionärerna att en tillfällig vapenamnesti införs för att minska tillgången på illegala vapen. I den sistnämnda efterfrågar motionären även en möjlighet för den som lämnar in ett vapen under den tillfälliga vapenamnestin att ansöka om att få vapnet registrerat.

Enligt 9 kap. 7 § vapenlagen får åtal mot någon som frivilligt lämnar in skjutvapen eller ammunition till en polismyndighet väckas endast om det är motiverat från allmän synpunkt. När bestämmelsen infördes betonades att den föreslagna bestämmelsen inte var avsedd att vara liktydig med en permanent vapenamnesti eftersom det alltjämt skulle vara möjligt att väcka åtal när det är motiverat från allmän synpunkt. Som exempel på ett sådant fall anfördes situationen att en person beslutar sig för att lämna in ett skjutvapen till polisen först i och med att han eller hon riskerar att upptäckas och inlämnandet således inte är frivilligt i egentlig mening. Ett annat exempel som gavs på när åtal kan vara befogat var när det olaga vapeninnehavet är av allvarligare slag, t.ex. när det avser ett vapen utan lagligt användningsområde. Vidare angavs att bestämmelsen endast avser brott mot vapenlagen och alltså inte är tillämplig i fråga om andra brott där olaga vapeninnehav kan ingå som ett moment, t.ex. förberedelse till rån eller häleri avseende vapnet i fråga (prop. 1999/2000:27, bet. 1999/2000: JuU9).

I nu aktuell proposition anføres att det inte finns några närmare uppgifter om vilket genomslag den särskilda åtalsregeln i 9 kap. 7 § vapenlagen fått, men att man kan utgå ifrån att den enskilde inte torde uppfatta bestämmelsen som lika betryggande som en vapenamnesti när det gäller risk för efterräkningar. Enligt regeringens bedömning torde regeln inte ge samma positiva effekt som en vapenamnesti skulle kunna ge (prop. 2006/07:20 s. 10 f.).

Vad gäller möjlighet för den som lämnar in ett vapen att ansöka om tillstånd att inneha vapnet anføres i nu aktuell proposition bl.a. följande (prop. 2006/07:20 s. 13 f.). Regeringen vill understryka betydelsen av att amnestireglerna är enkla att tillämpa och att de inte leder till några väsent-

ligt ökade kostnader för rättsväsendet. Detta talar för att den inlämnade egendomen alltid bör tillfalla staten utan ersättning. En ordning där polismyndigheten tvingas dels att ta hand om vapnen eller ammunitionen i avvaktan på att ägaren får en ansökan om innehavstillstånd prövad, dels att, om någon sådan ansökan inte görs eller beviljas, lösa in egendomen, skulle kräva stora resurser. För den enskilde skulle dessutom en möjlighet att ansöka om innehavstillstånd många gånger vara utan större värde, eftersom det olagliga innehavet, trots att det inte längre kan föranleda straffrättsligt ansvar, ändå kan komma att diskvalificera sökanden vid tillståndsprövningen. Tillståndsprövningen skulle dessutom komma att kompliceras, eftersom polisen skulle tvingas att utreda omständigheterna kring det olagliga innehavet. Enligt regeringen talar därför övervägande skäl för att egendomen i den nu behandlade situationen alltid tillfaller staten utan ersättning, och det bör alltså inte finnas någon möjlighet att, inom ramen för vapenamnestin, ansöka om tillstånd till innehav av den inlämnade egendomen.

Utskottet anser att det är angeläget att minska mängden vapen i samhället som innehas utan tillstånd. Ett sätt att göra detta är att, på sätt som nu föreslås och som riksdagen i två tillkännagivanden efterfrågat, införa en tillfällig vapenamnesti motsvarande den som infördes år 1993. I likhet med regeringen anser utskottet att den särskilda åtsalsregeln i 9 kap. 7 § vapenlagen inte torde ge samma positiva effekter som en vapenamnesti skulle kunna ge. Utskottet tillstyrker propositionen i nu behandlad del och föreslår att riksdagen avslår motion Ju2.

Utskottet anser vidare att motionsyrkandena om att införa en tillfällig vapenamnesti får anses i huvudsak tillgodosedda genom regeringens förslag. När det gäller möjligheterna för den som lämnar in ett vapen att ansöka om tillstånd att inneha vapnet gör utskottet ingen annan bedömning än regeringen. Utskottet tillstyrker således propositionen även i denna del samt avstyrker motionerna Ju237 och Ju275.

I motion Ju3 (s) yrkas att den tillfälliga vapenamnestin ska gälla i sex månader i stället för tre.

Vapenamnestin enligt 1993 års lag innebar att de olagligen innehavda vapnen måste lämnas in under en period om tre månader. De flesta vapnen som lämnades in kom in under slutet av amnestiperioden. I den nu aktuella propositionen (s. 16) anförs dels att en längre period sannolikt skulle leda till i stort sett samma resultat i fråga om antalet inlämnade vapen, dels att en vapenamnesti inte bör gälla alltför kort tid, eftersom det ökar risken för att vapeninnehavare på grund av bortovaro eller av andra skäl missar möjligheten att lämna in sina vapen. Enligt regeringen är en amnestiperiod om tre månader en lämplig avvägning.

Utskottet gör i denna del inte någon annan bedömning än regeringen, och utskottet avstyrker bifall till motion Ju3.

I motion Ju1 (m) begär motionären ett förtydligande av motiven så att det tydligt framgår att vapen av historiskt eller kulturhistoriskt värde inte bör förstöras utan erbjudas museer eller samlare.

Utskottet delar motionärens uppfattning att vapen som är av historiskt eller kulturhistoriskt värde bör bevaras. I den föreslagna lagtexten anges också uttryckligen att om ett inlämnat vapen behövs för musealt ändamål ska det inte förstöras samt att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kontrollen och om hanteringen i övrigt av skjutvapen eller ammunition som lämnas till en polismyndighet. Utskottet förutsätter att polismyndigheterna kommer att uppmärksamma de vapen som är av musealt intresse och se till att dessa inte förstörs. Någon särskild åtgärd från riksdagens sida behövs inte. Utskottet föreslår att riksdagen bifaller propositionen i denna del samt avslår motion Ju1.

I övrigt har utskottet ingenting att anföra med anledning av propositionen, och utskottet tillstyrker bifall till den.

Övriga vapenfrågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden som väckts under den allmänna motionstiden år 2006 och som rör frågor om ljuddämpare, vapengarderob, förvaring av vapen samt ytterligare åtgärder för kontroll av vapen. Jämför reservation 3 (v) och särskilt yttrande (v).

Ljuddämpare vid jakt

I motion Ju226 (m) begärs att ljuddämpare som reducerar ljudstyrkan från ett jaktvapen i klass 1 ska betraktas som vapentillbehör och därmed undantas från tillståndskravet.

Av 2 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) framgår att tillstånd krävs för att bl.a. inneha och föra in skjutvapen eller ammunition till Sverige. Tillstånd krävs även för innehav och användande av ljuddämpare till vapen (1 kap. 3 § f.).

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat motionsyrkanden motsvarande det nu aktuella, senast våren 2006 i samband med propositionen Ökad kontroll av vapen (prop. 2005/06:113, bet. 2005/06:JuU29 s. 12 f.). I denna proposition anfördes att skälet för tillståndsplikt för ljuddämpare för skjutvapen bl.a. är att motverka olaglig jakt. Med anledning av en skrivelse från Svenska Jägareförbundet, i vilken föreslogs ökade möjligheter att använda ljuddämpare för jakt och övningsskytte i syfte att förebygga hörselskador, har SKL utfört provskjutningar med jaktvapen försedda med ljuddämpare. Rikspolisstyrelsen har efter samråd med SKL anført att man

godtar en uppmjukning av tillståndsgivningen i fråga om ljuddämpare till vissa skjutvapen som innehas för jaktändamål. Den restriktiva hållningen till ljuddämpare bygger främst på rädslan för tjuvjakt, risken för personskaador och risken för att ljuddämpare ska komma till kriminell användning. Regeringen ansåg i propositionen att det emellertid framkommit en delvis ny bild av dessa risker. Med hänsyn till detta fanns det skäl att överväga en mindre restriktiv hållning till ljuddämpare för jaktvapen; en sådan förändring borde lämpligast genomföras genom föreskrifter. Utskottet ansåg att de då aktuella motionsyrkandena fick anses i huvudsak tillgodosedda genom vad som anfördes i propositionen och avstyrkte motionsyrkandena.

Tidigare gällde enligt 2 kap. 5 § 6 vapenförordningen (1996:70) att behov av att inneha ljuddämpare bör anses föreligga endast till skydd för hälsa eller miljö vid jakt och målskjutning, om det är särskilt påkallat. Regeringen har därefter ändrat bestämmelsen så att behov att inneha ljuddämpare för jaktvapen ska anses föreligga till skydd för miljö och hälsa i den utsträckning som Rikspolisstyrelsen föreskriver. Ändringen trädde i kraft den 1 oktober i 2006 (SFS 2006:981).

Rikspolisstyrelsen beslutade nyligen om en ändring i sina föreskrifter bl.a. vad avser ljuddämpare till jaktvapen. Ändringen innebär att tillstånd till ljuddämpare för jaktvapen får meddelas till skydd för hälsa och miljö. Enligt Rikspolisstyrelsens allmänna råd får sådant tillstånd meddelas t.ex. för att förebygga hörselskador. Ändringen trädde i kraft den 15 januari 2007 (RPSFS 2006:12, FAP 551-3).

Utskottet välkomnar de ökade möjligheter att använda ljuddämpare till jaktvapen i klass 1 som de nyligen beslutade ändringarna i vapenförordningen respektive Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd innebär. Tillstånd torde i fortsättningen i ökad utsträckning komma att ges till ljuddämpare som tar bort de farliga ljud som skadar hörseln men som inte förhindrar att ett avlossat skott hörs på långt håll. Risken för att sådana ljuddämpare ska komma till användning i kriminella sammanhang eller för tjuvjakt måste bedömas som liten. Utskottet har mot denna bakgrund även förståelse för motionärens synpunkt att ljuddämpare till jaktvapen i klass 1 borde kunna betraktas som vapentillbehör och därmed undantas från tillståndsplikt. Utskottet anser dock att man bör avvakta tills man kan se vilken effekt de nyligen genomförda förändringarna får på användandet av ljuddämpare innan ytterligare ändringar övervägs. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju226.

Vapengarderob

I motion Ju246 (m) yrkar motionären att den som har tillstånd för ett vapen för jakt ska ha rätt att inneha ytterligare fem vapen i sin s.k. vapengarderob utan att söka licens. Endast en anmälan om vapeninnehavet ska behöva göras i dessa fall.

En enskild får meddelas tillstånd att inneha ett skjutvapen endast om han kan visa att han har behov av vapnet för ett godtagbart ändamål (2 kap. 4 § vapenlagen). Tillstånd måste sökas för varje vapen. För tillstånd till innehav av jaktvapen krävs vidare att den sökande avlagt prov som visar att han har grundläggande kunskaper om jakt och viltvård och kan handha vapnet (2 kap. 4 § första stycket vapenförordningen, 1996:70). Den som avlagt sådant prov ska anses ha behov av jaktvapen, om inte särskilda skäl föranleder annat. Behovet ska anses motsvara fyra vapen om det inte finns omständigheter som talar för att sökanden behöver fler vapen än så. Tillstånd till fler än sex jaktvapen får beviljas endast om sökanden visar att det finns ett mycket kvalificerat behov (2 kap. 4 § fjärde och femte styckena vapenförordningen).

I sammanhanget kan nämnas att regeringen nyligen har beslutat om en ändring i 2 kap. 4 § femte stycket vapenförordningen som innebär att behovet av jaktvapen vid tillämpningen av fjärde stycket ska anses motsvara fyra jaktvapen, *stommar eller lådor till sådana vapen* samt att tillstånd till fler än sex jaktvapen, *stommar eller lådor till sådana vapen* får beviljas endast om sökanden visar att det finns ett mycket kvalificerat behov. Ändringen trädde i kraft den 15 januari 2007 (SFS 2006:1304).

Utskottet konstaterar att gällande ordning innebär en behovsprövning i tre steg. Om den sökande har jägarexamen är utgångspunkten att behov föreligger av fyra vapen. Om den sökande begär tillstånd för fem eller sex vapen räcker det i normala fall att han – utöver sin jägarexamen – på ett trovärdigt sätt kan motivera behovet med utgångspunkt i sina jaktvanor och sammansättningen av sin vapengarderob. Tillstånd för innehav av fler än sex skjutvapen för jakt bör enbart beviljas den som kan styrka ett mycket kvalificerat behov. Denna ordning utgör enligt utskottets mening en väl gjord avvägning mellan de olika intressen som gör sig gällande. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju246.

Förvaring av vapen

I motion Ju285 (m) förordas en översyn av bestämmelserna om förvaring av vapen, och i motion Ju296 (fp) begär motionären att det blir straffbart att bryta mot bestämmelserna om förvaring av vapen.

När skjutvapen inte används ska de förvaras i säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme (5 kap. 2 § vapenlagen). Med stöd av 9 kap. 1 § vapenförordningen (1996:70) meddelar Rikspolisstyrelsen närmare föreskrifter om hur skjutvapen och ammunition ska förvaras för att uppfylla bestämmelserna i 5 kap. 2 § vapenlagen (se RPSFS 2002:9, FAP 551-3, RPSFS 2002:5, FAP 556-1 och RPSFS 2005:4, FAP 556-2).

Den som förvarar ett skjutvapen felaktigt gör sig inte skyldig till något brott. Förvaring i strid med förvaringsbestämmelserna kan emellertid leda till att ett tillstånd att inneha vapen återkallas (6 kap. 1 § vapenlagen).

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare prövat motionsyrkanden liknande de nu aktuella, senast våren 2006 (bet. 2005/06:JuU29 s. 14 f.). När gäller frågan om en straffsanktionerad bestämmelse om privatpersoners skyldighet att förvara vapen på ett säkert sätt hänvisade utskottet till tidigare uttalanden, under riksmötet 1999/2000, om att något behov av kriminalisering inte förelåg (bet. 1999/2000:Ju9 s. 16 f.). Utskottet redovisade då att 1995 års vapenutredning föreslagit att straffansvar skulle införas för överträdelse av de allmänna förvaringsbestämmelserna (SOU 1998:44 s. 248 f.). I den i ärendet aktuella propositionen (prop. 1999/2000:27 s. 53 f.) gjordes bedömningen att någon straffbestämmelse inte borde införas. Till stöd för denna uppfattning anförde regeringen att kriminalisering som metod för att söka hindra överträdelse av olika normer i samhället bör användas med försiktighet. Innan man beslutar att kriminalisera ett visst handlande bör man undersöka om det finns andra medel för att motverka detsamma. Enligt regeringen torde vetskapen om att tillståndsmyndigheten kan kontrollera att förvaringsbestämmelserna följs, och därmed vetskapen om risken för att tillståndet återkallas om förvaringen visar sig vara bristfällig, leda till att förvaringsbestämmelserna efterlevs i högre utsträckning än vad som tidigare varit fallet. Mot den bakgrunden framstod en kriminalisering av förvaringsbestämmelserna som mindre angelägen. Att inte införa någon straffbestämmelse innebar också att det integritetsintrång som en kontroll kan medföra begränsas. Kontrollen skulle således inte syfta till att uppdaga brottsliga gärningar, utan får i stället mer karaktären av en åtgärd för tillsyn av tillståndspliktig verksamhet. Ett ytterligare skäl mot att kriminalisera överträdelser i förvaringsbestämmelserna var enligt regeringen att en kriminalisering kan leda till att benägenheten att anmäla vapenstöld minskar. I frågan om brister i förvaringen av vapen bör straffsanktioneras eller inte delade utskottet regeringens bedömning (bet. 1999/2000:JuU9 s. 17).

Utskottet var när motsvarande motionsyrkanden om förvaring senast behandlades alltjämt av uppfattningen att något behov av kriminalisering inte förelåg. Utskottet noterade bl.a. att det pågick ett kontinuerligt arbete runt dessa frågor. Något uttalande från riksdagen när det gäller förvaringsbestämmelserna var därför inte påkallat, och utskottet avstyrkte då aktuella motioner (bet. 2005/06:JuU29 s. 14 f.).

Utskottet anser att det inte framkommit något som ger utskottet anledning att i dag göra någon annan bedömning. Något uttalande från riksdagen när det gäller förvaringsbestämmelserna är således inte påkallat. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju285 och Ju296.

Ytterligare åtgärder för kontroll av vapen

I motion Ju202 (c) förespråkar motionären att ett internationellt vapenregister upprättas. I motion U293 (v) yrkar motionärerna att det införs ett lagstadgat krav på märkning och spårning av vapen och ammunition. I samma motion begärs även att en nationell strategi ska utarbetas i enlighet med FN:s handlingsplan för små och lätta vapen.

FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet och två tilläggsprotokoll, ett om människohandel och ett om människosmuggling, antogs av generalförsamlingen i november 2000. Ett tredje tilläggsprotokoll till konventionen, det s.k. vapenprotokollet, antogs av generalförsamlingen i maj 2001 genom resolution 55/255.

Riksdagen godkände hösten 2003 FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (prop. 2002/03:146, bet. JuU6, rskr. 23). Vidare har riksdagen antagit förslag från regeringen om att godkänna dels tilläggsprotokollet om människohandel (prop. 2003/04:111, bet. JuU20, rskr. 232), dels tilläggsprotokollet mot människosmuggling (prop. 2004/05:138, bet. SfU16, rskr. 248).

Frågan om vilka författningsändringar och andra åtgärder som bedöms nödvändiga för att Sverige ska uppfylla vapenprotokollets bestämmelser har utretts inom Justitiedepartementet (Ju2003/10202/P). I en promemoria från departementet anförs sammanfattningsvis följande. En jämförelse mellan protokollet och den svenska vapenlagstiftningen ger vid handen att svensk rätt i stora delar uppfyller protokollets krav. Det är egentligen bara i en större fråga svensk rätt saknar regler, och den gäller märkning av skjutvapen. För att leva upp till protokollet i den delen behövs regler om märkning av skjutvapen bl.a. vid tillverkning och import. Vidare behövs bestämmelser om bevarande av uppgifter om märkning samt regler rörande kriminalisering av åtgärder hänförliga till reglerna om märkning. Eftersom vapenprotokollet är ett s.k. blandat avtal kräver emellertid ett genomförande av protokollet åtgärder inte bara på nationell nivå utan också på EU-nivå. EU har undertecknat vapenprotokollet och tillkännagett att unionen har för avsikt att ratificera detsamma. Flera bestämmelser i protokollet, bl.a. de om märkning, faller under gemenskapsrätten. Det sagda innebär att Sverige som medlem i EU inte på egen hand kan genomföra protokollet i svensk rätt. Ett genomförande måste ske i nära samarbete med EU. Det första steget för svenskt vidkommande bör bli att avvakta att de bestämmelser i vapenprotokollet som faller under gemenskapsrätten inarbetas i EG-rätten i form av ändringar i EG:s vapendirektiv. Först därefter blir det aktuellt med ändringar i svenska författningar.

Utskottet har från Justitiedepartementet inhämtat att man avvaktar det arbete som pågår inom EU på detta område.

Vid 2001 års FN-konferens om illegal handel med lätta vapen antogs ett handlingsprogram med grundläggande regler om handel med lätta vapen. Handlingsprogrammet var vid en konferens under sommaren 2006 föremål

för översyn. I årets budgetproposition anför regeringen bl.a. att Sverige verkade för att översynen skulle bli framgångsrik men att detta dock inte blev fallet (prop. 2006/07:1 utg.omr. 5 s. 21).

Utskottet har från Utrikesdepartementet inhämtat att frågan har varit uppe till diskussion, men att det inte finns några konkreta planer på att anta en svensk strategi rörande spridning av lätta vapen. Handlingsprogrammets krav på nationella strategier tar också i första hand sikte på de länder som har problem med små och lätta vapen, företrädesvis utvecklingsländer.

I budgetpropositionen anføres även att problemen med illegal spridning av lätta vapen har fått allt större uppmärksamhet internationellt samt att Sverige har verkat för att varje land ska inrätta och genomföra en ansvarsfull exportpolitik med heltäckande lagar och regler. Målet är att alla länder ska ha effektiva system som kontrollerar tillverkare, säljare, köpare, förmedlare och mellanhänder. Sveriges engagemang för att bekämpa spridning av lätta vapen kommer enligt regeringen att fortsätta (prop. 2006/07:1 utg.omr. 5 s. 21 och 27).

Vidare kan nämnas att Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) har antagit ett dokument om lätta vapen som avser kontroll av tillverkning och export samt regler för märkning, registerhållning, spårning och informationsutbyte, säker förvaring samt överskottsmateriel.

Utrikesutskottet har tidigare behandlat yrkanden om internationella instrument inom området märkning och spårning av små och lätta vapen, senast våren 2006 (bet. 2005/06:UU12 s. 27 f.). Utrikesutskottet ansåg att hotet från en okontrollerad spridning av lätta vapen måste tas på stort allvar och anförde bl.a. följande. I olika internationella forum pågår ett arbete för att förebygga och bekämpa destabiliserande anhopningar och okontrollerad spridning av små och lätta vapen. Utskottet konstaterade att Sverige fäster stor vikt vid det internationella samarbetet för att kontrollera och begränsa handeln med lätta vapen och för att förbättra säkerheten vid stora lager av vapen och ammunition. Sverige verkar bl.a. för att varje land ska inrätta och genomföra en ansvarsfull exportpolitik med heltäckande lagar och regler. Till de frågor som regeringen särskilt har drivit hör bl.a. internationellt samarbete om märkning och spårning av lätta vapen och kravet på slutanvändarintyg för att tillåta export. Sverige arbetar även för förbättrade system för märkning och spårning av vapen. Utrikesutskottet konstaterade vidare att det inom EU finns en samsyn när det gäller att bekämpa en okontrollerad spridning av lätta vapen. Sveriges agerande i FN och andra multilaterala organisationer samordnas med de andra EU-länderna och får därigenom större tyngd. Utrikesutskottet avstyrkte de då aktuella motionerna.

Justitieutskottet konstaterar att det pågår ett kontinuerligt arbete när det gäller små och lätta vapen i olika internationella forum, där bl.a. frågan om märkning och spårning av vapen är aktuella, samt att regeringen uttalat att Sveriges engagemang för att bekämpa spridning av lätta vapen ska

fortsätta. Det pågår även arbete inom EU på detta område. Utskottet, som anser att det arbete som pågår inte bör föregripas, föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju202 och U293 i nu behandlade delar.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens lagförslag. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ju2.

Ställningstagande

Det är självklart mycket viktigt att begränsa mängden vapen i samhället, inte minst de olagliga. För att så ska kunna ske krävs bl.a. noggrann kontroll av vapenförsäljning och innehav av vapen.

När det gäller ansvarsfrihet vid inlämnade av olagligt innehavt vapen anser jag att den nuvarande ordningen med den särskilda åtalsregeln i 9 kap. 7 § vapenlagen (1996:67) är tillräcklig. Däremot bör kunskapen om denna regel spridas bättre, t.ex. genom särskilda informationskampanjer. En tillfällig vapenamnesti riskerar att motverka den särskilda åtalsregeln genom att skapa intrycket att man inte kan lämna in vapen utanför amnestiperioderna utan att riskera åtal.

Jag anser även att det bör finnas en skarp gräns mellan vad lagstiftaren anser ska vara lagligt och vad som ska vara olagligt. För att införa en tillfällig vapenamnesti ska det finnas särskilda skäl som ska motivera det enskilda tillfälle som amnestin ska gälla. Några sådana skäl har enligt min mening inte redovisats.

Riksdagen bör mot denna bakgrund avslå regeringens lagförslag.

2. Inlämningstid, punkt 2 (s)

av Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Andersson (s), Maryam Yazdanfar (s) och Fredrik Lundh (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 1 § regeringens förslag till lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott med den ändringen att orden ”mars-maj 2007” ska bytas ut mot ”mars-augusti 2007”. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ju3 och avslår proposition 2006/07:20 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att den föreslagna tidsperioden för den tillfälliga vapenamnestin är för kort. Vi delar således inte regeringens slutsatser om att en förlängning av den tid under vilken den tillfälliga vapenamnestin ska gälla inte skulle ge ett bättre resultat i fråga om inlämnande. Av erfarenhet vet vi att det tar tid att sprida information om nya regler. Därtill ska människor leta upp vapen som kan finnas i sommarstugor e. d. och överväga om de ska lämna in dem. Vi kan heller inte se någon avgörande nackdel med att låta den tillfälliga vapenamnestin gälla under en längre tid än tre månader. Den tillfälliga vapenamnestin ska enligt vår mening gälla i sex månader med start den 1 mars 2007.

3. Nationell strategi rörande vapen, punkt 9 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nationell strategi rörande vapen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:U293 yrkande 7.

Ställningstagande

Regeringen bör, i enlighet med FN:s handlingsplan, utarbeta en nationell strategi för hanteringen av frågor som rör små och lätta vapen. En sådan plan skulle stärka arbetet med dessa frågor.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser vad jag här anför.

Särskilt yttrande

Märkning av vapen, punkt 8 (v)

Lena Olsson (v) anför:

Ett lagstadgat krav på märkning av producerade, införda och utförda skjutvapen samt ammunition bör enligt min mening införas så snart som möjligt. I dag gäller kravet på märkning enbart skjutvapen, och det uppställs ”indirekt” genom att Rikspolisstyrelsen inte tillåter försäljning av omärkta vapen. Frånvaron av ett lagstadgat krav om märkning av skjutvapen är, inte minst i ett internationellt perspektiv, en anomali. Det är rimligt och önskvärt att detta förhållande ändras. Åtgärder måste även vidtas för att upprätthålla dessa krav, inte minst när det gäller märkning av ammunition.

Ett register över produktion, import, transitering och export av krigsmaterielklassade små och lätta vapen och deras ammunition bör upprättas. Ett sådant register skulle bl.a. underlätta det internationella samarbete som krävs för att kontrollera spridningen av små och lätta vapen.

Eftersom det pågår arbete på detta område väljer jag att inte reservera mig. Jag förutsätter emellertid att regeringen beaktar vad jag nu anför i det fortsatta arbetet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:20 En ny vapenamnesti :

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott.

Följdmotioner

2006/07:Ju1 av Karl Sigfrid (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bevarande av historiskt och kulturhistoriskt värdefulla vapen.

2006/07:Ju2 av Lena Olsson m.fl. (v):

Riksdagen avslår proposition 2006/07:20 En ny vapenamnesti.

2006/07:Ju3 av Thomas Bodström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en tillfällig vapenamnesti gällande under sex månader.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:Ju202 av Lennart Pettersson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om internationell kontroll över vapentillverkning och vapeninnehav.

2006/07:Ju226 av Ulla Löfgren och Jan-Evert Rådström (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa licenskrav för ljuddämpare.

2006/07:Ju237 av Jörgen Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en period av s.k. allmän vapenamnesti.

2006/07:Ju246 av Bengt-Anders Johansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minska administrationen för legala vapeninnehav.

2006/07:Ju275 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om genomförandet av en tidsbegränsad amnesti som utformas så att så många vapen som möjligt lämnas in till polisen.

2006/07:Ju285 av Ulf Sjösten (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en översyn av bestämmelserna för innehav och förvaring av skjutvapen.

2006/07:Ju296 av Hans Backman (fp):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av vapenlagen så att straff införs för brott mot vapenbestämmelserna.

2006/07:U293 av Gunilla Wahlén m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrad märkning och spårning av små och lätta vapen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla en nationell strategi rörande små och lätta vapen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ansvarsfrihet vid vissa vapenbrott

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den som innehar ett skjutvapen eller ammunition utan att ha rätt till det skall inte dömas till ansvar för detta enligt 9 kap. 1 § eller 2 § första stycket i vapenlagen (1996:67), om han eller hon frivilligt lämnar in eller låter lämna in vapnet eller ammunitionen till en polismyndighet under tiden mars–maj 2007.

2 § Den som lämnar in skjutvapen eller ammunition enligt 1 § behöver inte lämna uppgift om sin identitet.

3 § Skjutvapen och ammunition som har lämnats in enligt 1 § tillfaller staten.

Första stycket gäller inte om egendomen har lämnats in utan ägarens samtycke och ägaren gör anspråk på egendomen. Om egendomens ägare är känd, skall ett sådant anspråk göras inom en månad från det att ägaren fick del av en underrättelse från polismyndigheten om att egendomen lämnats in till myndigheten. Om ägaren inte är känd, skall anspråket göras inom tre månader från det att egendomen lämnades in.

4 § Skjutvapen och ammunition som har tillfallit staten enligt 3 § skall förstöras, om egendomen inte behövs för musealt eller militärt ändamål eller för Statens kriminaltekniska laboratoriums verksamhet.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om hanteringen av skjutvapen och ammunition som har lämnats in enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2007 och gäller till den 1 september 2008.